

Od redakcji

Tom czternasty *Linguistica Copernicana* zawiera 15 artykułów, spośród których dwanaście nawiązuje tematycznie i/lub metodologicznie do koncepcji tzw. żółtej składni, to znaczy do pracy *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Składnia* pod redakcją Zuzanny Topolińskiej, wydanej w 1984 roku.

Instytut Języka Polskiego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika zorganizował w Toruniu, w dniach 2–3 września 2016 roku, trzecią konferencję z cyklu *Symposia Linguistica Thorunensia* na temat „Od pojęcia do formy. Składnia semantyczna po 30 latach od wydania *GWJPS*”. Celem konferencji było podjęcie dyskusji na temat modelu opisu i metod badawczych składni języka naturalnego (również w ujęciu diachronicznym i konfrontatywnym). W pierwszej, głównej części niniejszego tomu publikujemy prace recenzowane, nawiązujące do wygłaszanych podczas konferencji referatów. Tylko niektórzy zaproszeni goście wzięli udział w spotkaniu i tylko niektórzy referenci nadesłali swoje prace do druku.

Tom otwiera artykuł Zuzanny Topolińskiej *Numeralia – pars orationis?* Autorka charakteryzuje w nim w skrócie podstawowy aparat pojęciowy składni predykatowo-argumentowej, a następnie rozważa miejsce numeraliów (liczebników i innych wykładników kwantyfikacji numerycznej, m.in. nazw miar) w systemie semantycznym jednostek języka, złożonym z predykatów, *shiftersów* (odsyłających do denotatów pojęć) oraz prymarnie użytych imion własnych, i zalicza je do klasy predykatów. Krystyna Kleszczowa i Kamilla Terminińska, zainspirowane metodologią składni semantycznej Stanisława Karolaka (który pracował na Uniwersytecie Śląskim w latach 1973–1991), aplikują model opisu czasowników nakłaniania, oparty na koncepcji składni predykatowo-argumentowej Karolaka, do analizy morfologicznych i syntaktycznych wykładników nakłaniania w polszczyźnie współczesnej i historycznej. Agnieszka Słoboda – na podstawie doświadczeń własnych, jako autorka

prac z zakresu składni średniowiecznej i staropolskiej – rozważa możliwości zastosowania koncepcji składni predykatowo-argumentowej w badaniu ewolucji związków składniowych w historii polszczyzny. Magdalena Danielewiczowa, polemizując z tezami szczegółowymi koncepcji składni pojęć Stanisława Karolaka, aprobuje rozkład znaczenia predykatu na komponenty proste i uznaje tę procedurę za konieczny warunek ustalania liczby argumentów predykatu, a tym samym odróżniania ich od modyfikatorów. Autorka ocenia też testy formalne, za pomocą których weryfikuje się liczbę argumentów predykatu, polemizuje także z poglądem Karolaka na temat pojęć temporalności i lokatywności, który uznaje je za komponenty zdania elementarnego.

Magdalena Żabowska przedstawia charakterystykę wybranych struktur syntaktycznych przyłączonych, reprezentujących poziom gramatyki wypowiedzenia (należących do makroskładni). Autorka wskazuje trzy podstawowe mechanizmy przyłączania elementów, mianowicie dopowiadanie, zestawianie i rozwijanie, oraz przyporządkowane im struktury formalne, odpowiednio apozycję, człony równorzędne i zdania względne. Hubert Wolańin przedstawia propozycję interpretacji łacińskiej konstrukcji składniowej *nominativus cum infinitivo* metodami składni predykatowo-argumentowej i wysuwa hipotezę, że wypowiedzenia zawierające tę konstrukcję są nacechowane modalnie i reprezentują zdania z modalnymi predykatami wyższego rzędu. Aleksander Kiklewicz i Małgorzata Korytkowska, przyjmując podstawy teoretyczne składni semantycznej Karolaka, badają – z punktu widzenia leksykograficznego i konfrontatywnego (na materiale polskim, bułgarskim i rosyjskim) – zależności między cechami semantycznymi czasowników (z klas *verba mentalis* i *verba sentiendi*) a realizowanymi przez nie wzorcami składniowymi. Grażyna Vetulani, nawiązując do teorii składni predykatowo-argumentowej, przedstawia autorską koncepcję opisu formalnego predykatów rzeczownikowych języka polskiego, opracowaną dla celów leksykograficznych.

Mariola Wołk analizuje cechy składniowe, znaczenie, łączliwość przymiotnika *dziwny* i wybranych przymiotników semantycznie pokrewnych (*dziwaczny*, *osobliwy*, *nietypowy*, *specyficzny*). Natalia Zemlanaja – na tle krytycznej oceny badań leksykograficznych nad współczesnym językiem polskim – przedstawia opis składniowo-semantyczny jednostki monosemicznej, konstytuowanej przez formę czasownikową *wydarzyło się*. Zygmunt Vetulani poświęca swój artykuł wybranym technologiom informa-

tycznym (w ostatnim półwieczu i współcześnie) uznanym przez autora za wyzwania stojące przed językoznawstwem polskim.

Pierwszą część tomu czternastego *Linguistica Copernicana* zamyka artykuł Macieja Grochowskiego. Autor przedstawia – na tle sytuacji w lingwistyce polskiej w latach 70. i 80. XX wieku – dziesięć najważniejszych różnic metodologicznych między *GWJPS* (1984) a kilkoma wcześniejszymi ujęciami podręcznikowymi składni polskiej w XX wieku, a następnie omawia słabe strony *GWJPS*, które łatwo wykryć po przeszło trzydziestu latach od opublikowania tej pracy. Rozważania zamykają postulaty teoretyczno-metodologiczne dotyczące nowego podręcznika składni polskiej.

Druga część tomu obejmuje trzy artykuły, tematycznie i metodologicznie różnorodne. Karolina Broś omawia, na podstawie badań własnych, zależność między redukcją samogłosek i spółgłosek na tle zjawisk prozodycznych (akcentu, melodii, rytmu sylabicznego) we współczesnym języku hiszpańskim. Lechosław Jocz przedstawia badania nad rozwojem samogłosek nosowych w gwarze strzepskiej (należącej do gwar kaszubskich), analizuje ich współczesną wymowę i status fonologiczny. Lindita Sejdiu-Rugova i Dalian Zogaj omawiają czasownikowe wykładniki modalności epistemicznej w języku albańskim.

*

Szanownym Państwu Recenzentom wydawniczym uprzejmie dziękuję za wnikliwą ocenę artykułów i uwagi krytyczne.

Maciej Grochowski

